

اصول محاکمات حقوقی

حال که ممکن است جعلیت سند موجب توسل به طریق فوق العاده اعتراض (اعاده محاکمه) گردد برطبق اصل کلی مادامی که توسل بطریق عادی (استیناف) ممکن است باید بدان مبادرت کرده و از توسل بطریق فوق العاده اعتراض خود داری نمود بنابراین میبایستی در چنین موردی ادعای جعلیت را پذیرفت.

اگر چه بموجب قانون مدنی (ماده ۱۳۰۶) جز در موردیکه قانون استثناء کرده است هیچیک از عقود و ایقاعات و تعهدات را که موضوع آن عیناً یا قیمتاً بیش از پانصد ریال باشد نمیتوان فقط بوسیله شهادت شفاهی یا کتبی اثبات کرد ولی این حکم مانع از این نیست که دادگاهها برای مزید اطلاع و کشف حقیقت باظهارات شهود رسیدگی نمایند. قانون اصول محاکمات طرز رسیدگی باظهارات شهود را پیش بینی نکرده فقط از مقررات مربوط به تحقیقات محلی دادگاهها ترتیبی را برای رسیدگی اتخاذ نموده اند ولی در اصول محاکماتی که تصویب می شود مبحثی بشهادت اختصاص داده شده است - در بعضی از کشورها استماع شهادت شهود در جلسه غیرعلنی دادگاه بوسیله یکی از اعضاء دادگاه بعمل می آید تا شهود تحت تأثیر حاضرین واقع نشده و از اظهار حقیقت خودداری نمایند این طریق زیاد پسندیده نیست زیرا خود دادگاه شهود را ندیده قیافه آنها را در موقع اظهار شهادت نمی تواند مورد دقت قرار داده و از سکوت بی موقع آنها استفاده کمی بایستی بنماید بکند با این ترتیب اظهاراتی که بعنوان شهادت مورد توجه دادگاه واقع میشود کاذب از واقع قضیه نبوده بملاوه خلاصه که از اظهارات طرفین عضو مأمور باستماع شهادت تشکیل می دهد غالباً بدون این که نظری در بین باشد کم و کسر داشته و مرآت اظهارات واقعی شهود نیست بهمین

جهت اصول محاکماتی که در شرف تصویب است مقرر کرده که شهود در محضر دادگاه حاضر شده و ادای شهادت نمایند. بموجب اصول محاکماتی که در شرف تصویب است بیانات شاهد باید عیناً در صورت مجلس قید و بامضای او برسد و اگر شاهد نخواهد و یا نتواند امضا کند مراتب در صورت مجلس قید خواهد شد شاید اینطور بنظر برسد باوجود اینکه شهود در محضر دادگاه ادای شهادت میکنند دیگر قید در صورت مجلس چه فایده دارد ولی با توجه باین نکته که اولاً ممکن است دادگاه بعداً بآن مراجعه نموده و با دراستیناف مورد رسیدگی واقع شود قید آن در صورت مجلس موجه بنظر می رسد.

طرز رسیدگی بشهادت - شهود برطبق اصول محاکمات که در شرف تصویب است در مواردیکه مطابق قانون مدنی شهادت مثبت دعوی یا مؤثر در اثبات دعوی است هر یک از طرفین دعوی که متمسک بشهادت شهود شده اند باید شهود خود را در موقعیکه دادگاه تعیین کرده حاضر نماید در صورت اقتضاء دادگاه شهود را بدرخواست اصحاب دعوی یا یکی از آنها احضار می کند طرز ابلاغ احضار مثل ابلاغ عرض حال است. هر شاهدهیکه احضار شد ولی در روز جلسه حاضر نشود مجدداً احضار خواهد شد و اگر در دفعه دوم حاضر نگردد دادگاه میتواند برای ارزوقه جلب صادر نماید شهود مجبورند شخصاً حاضر شده و نمیتوانند نمایند بفرستند شاید اقدام به جلب شهود در قضایای حقوقی تا اندازه تند بنظر برسد بهمین جهت در فرانسه شهودیکه حاضر نمیشوند فقط محکوم به پرداخت جریمه میگردند - بعد از آن که شاهد حاضر شد قبل از ادای شهادت اسم و شغل و سن و محل اقامت خود را اظهار و سوگند یاد می کنند که تمام حقیقت را بگویند و غیر از

حقیقت چیزی نگویید و هرگاه قرابت نسبی با یکی از اصحاب دعوی داشته باشد نیز اظهار داشته و درجه قرابت خود را مینویسد می کند و هم چنین اگر خادم یا مخدوم یکی از اصحاب دعوی باشد اعلام می دارد به علاوه حاکم دادگاه قبل از ادای شهادت مجازاتی که برای شاهد در روغگو معین شده تذکر می دهد مطابق مستفاد از اصول کلی فقط اشخاصی از ادای شهادت معافند که مأخوذ با سرار شغلی خود باشند مثل طبیب، قابله و غیره که قانون مجازات عمومی در صورت فاش کردن اسرار مجازاتی برای آنها مقرر نموده در اینجا اشکالی پیش می آید اگر شخص ذی نفع در نگاهداری سر از حفظ آن صرف نظر کرد آیا مکلف باظهار شهادت خواهد بود یا نه؟ برای این که شاهد در تحت تأثیر دیگران نرود مقرر شده که دادگاه شهادت هر شاهدی را بدون حضور شهود دیگر شهادت نداده اند استماع کند به علاوه دادگاه می تواند در موقع ادای شهادت یکی از شهود با صاحب دعوی یا یکی از آنها امر بکند که از دادگاه خارج شود تا آزادی شاهد بهتر تأمین شود.

ولی در این صورت بعد از ادای شهادت دادگاه شخص یا اشخاص خارج شده را برگردانده و از شهادتی که در غیاب آنها شده آگاه می سازد و بهمین جهت نیز پیش بینی شده که هیچ يك از اصحاب دعوی نباید اظهارات شاهد را قطع کند فقط پس از ادای شهادت میتواند سئوالاتی توسط دادگاه از شاهد بنماید بشرط این که مربوط بدعوی باشد -

اهلیت ادای شهادت - اصولاً هر کس که از قضیه مطروح مسبوق بوده می تواند ادای شهادت نماید بشرط اینکه مطابق قانون مدنی اهلیت ادای شهادت را داشته باشد مگر این که بموجب مقررات جزائی نتوانند ادای شهادت نمایند به علاوه در بعضی موارد که نفعی برای شاهد متصور می شود پیش بینی شده که نمیتوان شاهد را جلب نمود:

۱ - در صورتی که بین شاهد و یکی از اصحاب دعوی قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از طبقه درم باشد .

۲ - در صورتی که بین شاهد و یکی از اصحاب دعوی سمت خادم و مخدوم می باشد .

۳ - در صورتیکه بین شاهد و کسی که شهادت بر ضرر

او داده می شود دعوی حقوقی یا جزائی فعلاً مطرح باشد و هنوز پنج سال در صورت جنائی و دو سال در صورت جنحه از صدور حکم قطعی نگذشته باشد - طرفی که می خواهد شاهد را جرح نماید باید آن را قبل از ادای شهادت اظهار دارد مگر این که ثابت نماید که از علت جرح بعداً مسبوق شده است در صورتیکه علت جرح مورد تصدیق شاهد یا کسیکه بنفع او شهادت داده میشود واقع شود باین دادگاه معلوم گردد شاهد ملزم بشهادت نخواهد شد و هرگاه برای اظهار اطلاع حاضر شود بدون احتیاج بسوگند فقط برای مزید اطلاع اظهارات او استماع می گردد؛ اگر نسبت بقانونی بودن علت جرح شهادی اعتراض شود شهادت آن شاهد با قید سوگند استماع میشود لیکن دادگاه باید در حکمی که راجع باصل دعوی می دهد تصمیم خود را برد یا قبول جرح اظهار نماید .

تحقیق محلی - در مواردیکه میتوان شهادت شهود استناد کرد هرگاه يك طرف یا طرفین با اطلاع اهل محل متمسک شوند دادگاه قرار تحقیقات محلی را صادر مینماید.

اختلاف بین تحقیقات محلی و استماع شهادت شهود:

(۱) اسامی شهودیکه در دادگاه استماع میشود بموجب مستفاد از تبصره ماده ۵ آزمایش باید در عرض حال ذکر شود و اگر از طرف مدعی علیه معرفی میشود در اولین موقع نام آنها قید گردد.

ولی در تحقیقات محلی لازم نیست يك يك معرفی شوند همینقدر که بطور کلی با اطلاع اهل محل متمسک شوند کافی است به علاوه در تحقیقات محلی طرفین میتوانند بعد از ورود مأمور دادگاه اشخاصی را برای کسب اطلاع از آنها معین و بشهادت آنها تراضی نمایند.

(۲) استماع شهادت شهود بوسیله خود دادگاه بعمل می آید و حال آنکه تحقیقات محلی بوسیله عضو علی البدل یا مدیر دفتر در صورتیکه محل تحقیقات خارج از مقر دادگاه باشد حاکم بدایت یا عضو علی البدل و یا امین صاحب آن محل را مأمور مینماید ولی در هر حال تشخیص اعتبار اطلاعات مطلعین منوط بنظر دادگاه است مگر در مواردیکه طرفین تراضی بر انتخاب اشخاص نموده و محل مسئله را فقط بتصدیق آنها واگذار کنند .